

سازهای ابداعی

۱- شورانگیز

شورانگیز ساز زهی شبیه به سه‌تار است که در آن به جای صفحه چوبی از صفحه ای با ترکیب پوست و چوب استفاده می‌شود. شورانگیز در ابتدا توسط استاد قنبری مهر به سفارش استاد علی تجویدی ساخته شده است. شورانگیز اصلی که در عکس ها نمایان است کاملاً شبیه سه تار دارای ۴ سیم میباشد. شور انگیز کاسه ای به اندازه کاسه تنبور و دارای ۶ سیم همانند تار می باشد.



۲- سلانه

سلانه ساز ابداعی استاد حسین عزیزاده و سیامک افشاری است که دارای محدوده صوتی بم و رنگ جدیدی است. استفاده از واخوان ها جهت تقویت هارمونیک و حجم و تنوع رنگ آمیزی ایرانی این ساز که شاید در ارتباط نزدیک با اصوات گمشده موسیقی ایرانی باشد، تجربه جدیدی است در راه غنا بخشیدن به محدوده صوتی سازهای ایران.

چکیده ای از مصاحبه ی استاد عزیزاده در مورد ساز سلانه :

در قدیم سازی به نام عود یا بربط بوده است که در طول تاریخ به مرور کمتر و کمتر مورد استفاده قرار گرفته البته امروزه هنوز در کشورهای همسایه ایران استفاده می شود اما در ایران بعد از تغییر و تحولاتی که در موسیقی ایران به وجود آمد و موسیقی مقامی به دستگاہی تبدیل شد ، سازهایی مثل عود و ارغنون یا قانون کمتر مورد استفاده قرار گرفتند چون شیوه دستگاہی توسط خانواده های هندي و کسانی مثل فراهانی ، میرزا حسن قلی ، علی اکبر شهنازی و غیره تثبیت شد که نوازندگان تار و سه تار بودند.

حتی ساز سنتور هم ساز مهجوری بود و عمدتاً طی نیم قرن اخیر توسط استاد پایور متداول شد . نه تنها عود و ارغنون بلکه بسیاری از سازهای قدیمی مهجور شدند ، دلیلش هم این بوده که موسیقی آوازی اهمیت بیشتری داشته و موسیقی سازی آنقدر مطرح نبوده است . از دوره وزیری به بعد بود که در زمینه موسیقی سازی هم کارهایی انجام شد موسیقی سازی ایرانی استقلال پیدا کرد . در قدیم ذهن نوازندگان با اوزان شعری ریتم می گرفت ، در صورتی که هنرمند باید کاملاً خودش را از نظر ذهنی آزاد کند و آن وقت است که ریتم و فضا گسترش پیدا می کند.

سلانه از جهاتی شبیه سازی قدیمی به نام عود دسته بلند است که دارای سه سیم است . این ساز قرن های شانزدهم و هفدهم میلادی متداول بوده است و در طول تاریخ با تغییراتی ، در نقاط مختلف جهان دیده شده است.

اما سلانه از سازهای زخمه ای است که دارای ۱۲ سیم است . ۶ سیم اصلی که کوک می شوند و ملودی با آن ها اجرا می شود و ۶ سیم رزناس یا طنین هم دارد که روی آن ها انگشت گذاری نمی شود بلکه برای تقویت هارمونیک های دستگاہی و نت هاست و در واقع رنگ های اصلی را برجسته می کند.

سلانه به معنای آهسته است و چون دیر به دنیا آمد و در زمان به دست آمد ، نام آن سلانه شد.



۳- شاه کمان

تاریخچه ی ابداع و ساخت ساز شاه کمان از زبان کیهان کلهر "مبدع این ساز (برگرفته از مصاحبه ی کیهان کلهر)

حدود ۱۵ سال پیش با یک سازنده ساز با نام "پیتر بیفن" در استرالیا آشنا شدم که او سازی شبیه به سازهای موسیقی ایرانی با کاسه ای شبیه به کمانچه و یا سه تار ساخته بود که دسته ای بلند داشت که صدای خوبی می داد. از همان زمان به بعد به اتفاق پیتر بیفن طرح ساخت "شاه کمان" را ریختم و کمانچه ای با ۸ سیم واخوان ساختم که طرحی شبیه کمانچه دارد و صدایی ما بین کمانچه و چنگ می دهد در واقع دامنه صدای این ساز ۵ پرده از کمانچه پایین تر است و صدای بم تری دارد.

تولد "شاه کمان" ۱۵ سال طول کشید و در این مدت من روی پیچ و خمهای این ساز برای رسیدن به صدای دلخواه کار کردم و در کنسرت هایی که همراه با حسین علیزاده داشتم دو نوازی "شاه کمان" و "شورانگیز" اجرا شد و مورد استقبال قرار گرفت.



۴- صراحی

صراحی سازبست از خانواده سازهای آرشه ای بم خوان که اندازه آلتو آن صدایش نزدیک به سازهای خراسان است. صراحی از خانواده کمانچه و قژک بوده و امکانات سازهای خانواده ویلن را از نظر نوازندگی و وسعت صدا داراست. این ساز در شهریور ۱۳۸۷ توسط استاد محمدرضا شجریان طراحی و ساخته شده و به دلیل شباهت آن به صراحی، استاد شجریان این نام را برای این ساز برگزیده اند. صراحی مانند خانواده ویولن می تواند هشت اندازه متفاوت داشته باشد. فعلا بیشترین نیاز ما چهار اندازه سوپرانو، آلتو، باس و کنترباس آن است که هر ۴ نوع آن طراحی شده است. ویژگی ارزنده ای که این خانواده بر خانواده ویولن خواهد داشت، امکان تعویض صفحه پوستی آن است که باعث تغییر در رنگ صوتی این ساز می گردد. این صفحه، پوستی و گاه پوست همراه با چوب بوده که بر روی گلدانی چوبی تعبیه شده و حکم تارهای صوتی ساز را دارد و در مدت ۲ دقیقه قابل تعویض است. این ساز را نوازندگان کمانچه، قژک، ویولن، ویولنسل و کنتر باس براحتی می توانند بنوازند.

